

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ולבירור יוחסין

האם מזדקקין לתביעת אינשי דלא מעלי

תיק ממונות מס' 927-92

(מהד' כד אדר)

נושא הדיון

האחים א' וב' תובעים שלושה דיירים מהבתים הסמוכים לחנות שקבלו התובעים מהעיריה. א' וב' טוענים שלאחר שהשקיעו כסף רב בשיפוץ החנות בהסכמת השכנים, התלוננו הללו בעיריה והעיריה ביטלה להם את הרשיון, וכספם ירד לטמיון.

משיבים השכנים שעל מכתב ההתנגדות לעיריה חתומים כמה עשרות שכנים מהבתים הסמוכים המתנגדים שתיפתח במקום חנות לממכר "בשר על האש" שתביא למקום גורמים שליליים שאינם לרוח השכונה החרדית הקיימת במקום. לטענתם, הרשיון המקורי של העיריה שתן לתובעים (במסגרת של שיקום אסירים משוחררים), היה ל"חנות", ולא לבשר על האש, ומשהונשה התנגדות השכנים הודיעה העיריה שלכך לא ניתן הרשיון. עוד הם טוענים שמעולם לא הסכימו השכנים לפתיחת חנות כזו במקום.

התובעים טוענים שהשכן ג' ידע גם ידע את מטרת החנות, והוא סיפק להם חשמל לצורך השיפוצים, וע"כ הם תובעים אותו עכשיו על הפסד כספם. ג' משיב שאכן ידע שבכוונת א' לפתוח שם חנות "על האש", והרשה לו "בתנאי שגם שאר השכנים ירשו", ואח"כ נודע לו ששאר השכנים אינם מרשים.

פסק דין

התביעה נדחת.

(-) שלמה זאב קרליבך

(-) מרדכי אייכלר

(-) אברהם דוב לוי, אב"ד

השאלה לדין

האם נזקקים לתביעת אינשי דלא מעלי שפנו לבי"ד - כנראה - משום שיודעים שיפסידו בערכאות.

תשובה

בגמ' סנהדרין כח ז וכט א: בני חמוה דמר עוקבא קרובים ונתרחקו הוו, אהו לקמיה לדינא, אמר להו פסילנא לכו לדינא וכו', אלא משום דלא לייתיתו לדינא. וכתב בהג"א שם ואע"פ שהדין מ"ע הוא אעפ"כ במקום שאדם יודע שאין נשמעין לו פטור מלומר להם הדין. וכתב בשו"ת תשורת ש"י ח"א סי' תרלו דה"ה כשרק אחד מצעלי הדין הוא גברא דלא ליית דינא דאין לריך להזדקק להם, דממה נפשך, אם יחוייב זה דלא ליית דינא הרי בלא"ה לא ישמע לו, ואם יזכה זה שלא ליית דינא הרי מצואר צרמז"ס סנהדרין פכ"ד ה"ו שיש לדיין להפקיר ממון שיש לו בעלים ומאבד ונותן כפי מה שיראה לגדור פירוט הדת או לקנוס חלס, וכ"ש כגון זה שקונסין אותו בשב ואל"ת. עיי"ש. וכעיי"ז בשו"ת חושן האפוד סי' יח. אמנם בשו"ת דברי חיים ח"א חו"מ סי' מו כתב: ומה שכתב כ"ת שלאיש כזה אכן נהגינן עמו כדין בתקנה, האמת אגיד כי אני מלטער אשר בעוה"ר אנשי בליעל פורקי עול ועושים עוולות ולא ראו לקבל עליהם עול תורה, וכשיש להם דבר אשר להם זכות דיני תוה"ק ואין זידס להוליא באלמות בוא יבואו צריכה לדיני תוה"ק, ומעולם נלטעתי ע"ז אך אין זידינו לעשות להם כגמול ידס, דא"כ נתת תורת כל אחד זידו, וכל אחד יבנה במה לעלמו ויאמר שחצירו הוא פושע וח"ו יפלו התקנות בכללם, ולזה אין זידינו רק לפסוק להם הדין שזה צוה כטוב כחוטא וכו'. ע"כ. ובספר "משיב צהלכה" סי' רכט כתב בשם קונטרס זכרון אב שהציא עוצדא בשם זקיני ערוגת הצסם שצעיר חוסט היה אחד שלא ליית דינא ובא הצע"ד בקובלנא להערוגת הצסם והשיב לו הערוגת הצסם שאין צכוחו לעשות מאומה רק שלא להניחו לעלות לתורה, ובעוד איזה ימים היה להצע"ד הג"ל שלא ליית דינא דו"ד עם אחד צענין שלא היה יכול לילך לערכאות ובא להערוגת הצסם להזמין צע"ד לדין, השיב לו הערוגת הצסם כיון שלא שמעת להצי"ד איני מזדקק לך, והפסיד ע"י זה הון רב. וכתב בזכרון אב שנחלקו צזה הדברי חיים והתשורת ש"י הנ"ל.

ובשו"ת הריב"ש סי' רלח השיב צדצר נתצע צמלשינות ע"י תוצע שהוא עלמו תפוס צצית הסוהר מחמת חשד גניבה, כתב הריב"ש: ואם מפני שהוא חשוד בגניבה, אם יש עדים צדצר הוא פסול לעדותו, אבל מפני פטלותו לא יפסל מלתצוע זכות או חוצה שכנגדו צדין תורתנו. ע"כ. ועי' שו"ת הרשב"א ח"צ סי' רלא שדן בתביעת מלוה צרצית.

ושאלתי את מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א (ציוס כצ אדר תשס"ז) האם נזקקין לתביעה של מי שלא ליית דינא, והשיב שאין נזקקין לו, והוא כמו מי שהלך לערת שלא צרשות צי"ד.

ובנידון דידן אין מדובר בתוצע שידוע עליו שאינו ליית דינא, וגם אם היה תפוס צצית הסוהר מחמת חשד גניבה, אף אם היו עדים לפוסלו כגנב, מ"מ לא יפסל מלתצוע זכות או חוצה שכנגדו צדין תורתנו, וכמו

שכתב הריצ"ש, ע"כ נראה שיש לביי"ד להזדקק לתביעה זו מדין גרמי שגרם לו השכן להוליא הולאות ע"י שהסכים שיתחבר לחשמל שלו, דינה להידחות, כיון שההסכמה לכך גם אם ניתנה על ידו אינה מספקת, כי הוא לא השכן היחיד שעלול להיפגע מחנות זו, אלא כל ליצור הדיירים, והללו הרי הביעו התנגדות לכך מלכתחילה.